

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 11, LT-01103, Vilnius, tel. 8 706 63846, faks. 8 706 63895

el. p. LRVKanceliarija@lrvt.lt, <http://www.lrv.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604574

Lietuvos Respublikos Seimo
Audito komitetui

Nr.

Į 2022-01-28 Nr. S-2022-359

DĖL VALSTYBĖS KONTROLĖS REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO

Atsakydami į 2022 m. sausio 28 d. gautą Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto kreipimąsi, teikiame informaciją dėl Seimo Audito komiteto 2021 m. lapkričio 22 d. sprendimo Nr. 141-S-4 „Dėl Valstybės kontrolės atitinkamų rekomendacijų ir pastebėjimų įgyvendinimo“ 2 punkte išdėstyto pasiūlymo. Vyriausybei pasiūlyta, atsižvelgiant į Valstybės kontrolės 2021 m. rugsėjo 3 d. ataskaitoje Nr. YE-6 „Rekomendacijų įgyvendinimo ataskaita“ pateiktus pastebėjimus, kurie plačiau išdėstyti Valstybės kontrolės 2015 m. gegužės 15 d. išankstinio tyrimo ataskaitoje Nr. IT-4 „Imigracijos procesų valdymas“, apsvarstyti galimybę, optimizuojant migracijos procesų valdymą ir koordinavimą, perduoti su šiais procesais susijusias funkcijas vienai institucijai.

Pažymėtina, kad migracijos procesų valdymo sistemos reforma buvo įgyvendinta 2019 m. liepos 1 d., įsigaliojus Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. gruodžio 20 d. priimtam Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymui Nr. XIII-1864 ir jį lydintiesiems įstatymams, kuriais optimizuotas migracijos procesų valdymas, sukurta aiškiais pavaldumo, koordinavimo ryšiais pagrįsta organizacinė sistema – Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos su teritoriniais padaliniais (iki tol buvusiais policijos migracijos padaliniais) tapo pagrindine migracijos politikos įgyvendinimą organizuojančia įstaiga Lietuvoje, atsakinga už užsieniečių teisinės padėties klausimų sprendimą bei kitų migracijos paslaugų teikimą (Lietuvos Respublikos pilietybės procedūrų vykdymą, asmens tapatybę ir Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančių dokumentų, tarnybinių pasų išdavimą ir kita). Įgyvendinant šią reformą ir siekiant efektyvesnių procesų, neteisėtos užsieniečių migracijos kontrolę vykdančiai Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos suteikta papildomų įgaliojimų (pvz., neteisėtos užsieniečių migracijos prevenciją ir kontrolę vykdyti visoje šalies teritorijoje, priimti sprendimus dėl užsieniečių išsiuntimo, grąžinimo ar įpareigojimo išvykti ir kontroliuoti šių sprendimų įvykdymą). Įgyvendintas Lietuvos migracijos informacinės sistemos (MIGRIS) projektas, užtikrinantis migracijos procedūrų vykdymą ir paslaugų teikimą elektroniniu būdu. Tarpinstituciniam bendradarbiavimui migracijos srityje koordinuoti Vyriausybės 2018 m. rugpjūčio 1 d. nutarimu Nr. 757 sudaryta Vyriausybės migracijos komisija. Taigi, manome, kad šiuo metu yra nustatyta aiški migracijos procesų valdymo institucinė sistema. Kartu tai nereiškia, kad neturėtų būti vykdoma institucijų funkcijų peržiūra, siekiant, kad su migracijos procesais susiję klausimai būtų sprendžiami efektyviau, pavyzdžiui, šiuo metu Vidaus reikalų ministerija kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija rengia sisteminius pokyčius dėl migrantų materialinių priėmimo sąlygų, apgyvendinimo ir kitų paslaugų teikimo organizavimo.

Valstybės kontrolės nustatyti trūkumai dėl prieglobsčio suteikimo ir užsieniečių išsiuntimo procedūrų, nurodyti Valstybės kontrolės 2015 m. gegužės 15 d. išankstinio tyrimo ataskaitoje, taip pat buvo ištaisyti arba dėl pasikeitusių aplinkybių nebėra aktualūs. Pavyzdžiui, bendros Europos prieglobsčio sistemos (BEPS) priėmimo sąlygas ir procedūras reglamentuojančių Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos į nacionalinę teisę perkeltos dar 2015 m. lapkričio 26 d. priimtais įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimais. Bendros ataskaitos apie padėtį kilmės valstybėse, kiti prieglobsčio prašymų nagrinėjimui aktualūs informaciniai produktai yra rengiami Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros (iki 2022 m. sausio 19 d. buvusio Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO), todėl juos dubliuoti nacionaliniu lygmeniu netikslinga. Taip pat netikslinga sudaryti saugių kilmės valstybių sąrašą. Tokio sąrašo sudarymo nenumato nei Europos Sąjungos, nei nacionalinė teisė. Kiekvieno prieglobsčio prašymo nagrinėjimas grindžiamas individualios situacijos vertinimu net ir tuo atveju, jeigu kilmės šalis atitinka saugios kilmės valstybės apibrėžtį. Teisinis reguliavimas ir situacija užsieniečių grąžinimo srityje nuo 2015 m. taip pat iš esmės pasikeitė – galimybė pasirinkti savanorišką grįžimą į kilmės šalį įstatyme įtvirtinta nuo 2019 m. sausio 1 d., praktikoje pirmenybė teikiama savanoriškam grįžimui, o pagalbą savanoriškai grįžti teikia ne tik tarptautinė organizacija, bet ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad 2021 m. buvo iš esmės peržiūrėtos migracijos procedūros, reglamentuojančios užsieniečių atvykimą, neteisėtai atvykusių užsieniečių ir prieglobsčio prašytojų apgyvendinimą, prieglobsčio suteikimo ir neteisėtų migrantų grąžinimo procedūras. Šioms migracijos procedūroms tobulinti Vyriausybės pateiktus įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimo ir jį lydinčiųjų įstatymų projektus Seimas priėmė 2021 m. liepos 13 d. 2021 m. rugpjūčio 10 d. Seimas priėmė įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ projektą, parengtą, siekiant nustatyti prieglobsčio prašymų pateikimo tvarką ir mažinti piktnaudžiavimo prieglobsčio procedūroms galimybes, o 2021 m. gruodžio 23 d. – įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimo ir jį lydinčiųjų įstatymų projektus, skirtus aiškiai reglamentuoti migracijos procedūras, taikomas, kai valstybėje paskelbta karo padėtis, nepaprastoji padėtis ar ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio, papildyti įstatymą nuostatomis dėl užsieniečių, kurie neprašo prieglobsčio ar kuriems prieglobstis nesuteikiamas, teisinės padėties, šių užsieniečių grąžinimo į kilmės šalį ir išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos procedūras, nustatyti Migracijos departamento dėl užsieniečių teisinės padėties priimtų sprendimų apskundimo teismui (taip pat ir apeliacine tvarka) tvarką.

Paminėtina, kad šiuo metu rengiami sprendimai dėl Lietuvos darbo rinkai trūkstančių profesijų darbuotojų, ypač aukštos profesinės kvalifikacijos specialistų, pritraukimo, kuriant tokiems užsieniečiams atvykti patrauklią migracijos sistemą. Šiems klausimams skirtą įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimo projektą planuojama pateikti Seimui svarstyti Seimo 2022 m. pavasario sesijoje.

Vyriausybės kanclerė

Giedrė Balčytytė